

Van armoedebelaid naar financiële bestaanszekerheid

Een overzicht van de veranderingen

Auteur
mevrouw C. Sloetjes
Functie
Beleidsmedewerker Bestaanszekerheid en Participatie
Datum
30 september 2024
Versienummer
3

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1. Inwonersparticipatie	4
2. Dit gaan we doen voor kinderen en jongeren.....	5
3. Dit gaan we doen om het meedoen te bevorderen.....	7
4. Dit gaan we doen om meer inwoners te bereiken.....	9
5. Dit gaan we nog meer doen	10
6. Activiteiten rondom financiële bestaanszekerheid.....	11
7. Monitoring.....	14
8. Overzicht voorstellen en financiële consequenties	15
9. Doorontwikkeling financiële bestaanszekerheid	16
Bijlagen	17

Inleiding

In januari 2024 is er gestart met de herijking van het armoedebelief. Er is een interne startnotitie opgesteld met daarin een planning.

De door het college vastgestelde visie financiële bestaanszekerheid¹ vormt de basis voor de voorstellen tot aanvulling of wijziging van het huidige armoedebelief.

De onderstaande doelstellingen vanuit de visie financiële bestaanszekerheid zijn meegenomen in deze nota.

- Armoede en schulden zijn communicerende vaten;
- Vereenvoudigen van het vinden en krijgen van ondersteuning;
- Inzetten op meedoen;
- Inzetten op kinderen en jongeren;
- Actualisatie van bedragen.

Voor doorontwikkeling van het armoedebelief zijn er gesprekken gevoerd met stakeholders (intern en extern).

Uit deze inventarisatie is een aantal zaken naar voren gekomen en deze zijn meegenomen in de totstandkoming van deze nota. Aanvullend is er op verzoek van de gemeente Aalten een advies uitgebracht door inwoners onder leiding van twee onafhankelijk procesbegeleiders. In hoofdstuk 1 wordt de totstandkoming van dit advies nader toegelicht.

In deze nota wordt specifiek ingegaan op de wijzigingen in het armoedebelief per 1 januari 2025. Vervolgens wordt er een doorkijk gegeven naar de stappen die we in 2025 en verder gaan zetten.

Deze nota is de basis voor aanpassingen van de volgende nadere regelgeving die we in het kader van de Participatiewet, de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening en/of Gemeentewet uitvoeren:

- Beleidsregels Armoedebelief gemeente Aalten 2022 (o.a. artikel 35 Participatiewet)
- Verordening Sociaal Domein 2024 (Gemeentewet)
- Individuele Inkomenstoeslag (artikel 8 en 36 Participatiewet)
- Bieden van schuldhelpverlening (Wet gemeentelijke schuldhelpverlening)

¹ Bijlage 2, Visie financiële bestaanszekerheid 2024

1. Inwonersparticipatie

Voor deze herijking hebben we samengewerkt met ervaringsdeskundigen, dat wil zeggen inwoners uit de doelgroep. Om zo tot een zinvol en effectief armoedebeleid te komen. Voor het bereiken van deze doelgroep wordt gebruik gemaakt van de bestaande netwerken (ketenpartners). Inwoners van Aalten die behoren tot de doelgroep denken mee in de basis van een nieuw armoedebeleid. Vanuit het project 'van ervaringskennis naar een nieuw armoedebeleid' is in september 2024 een advies aan de gemeente opgeleverd.

Op 6 september 2024 is het advies van Arm-lastig naar Arm-slag ² gedeeld met de gemeente Aalten. Dit advies is tot stand gekomen in het project 'van ervaringskennis naar een nieuw armoedebeleid'. Op 13 september is het advies officieel overhandigd aan wethouder Joop Wikkerink en is er gesproken met de inwoners (werkgroepleden). In deze bijeenkomst is gesproken over wat de redenen zijn waarom inwoners hebben deelgenomen en wat het hen persoonlijk heeft opgeleverd. Wat tijdens deze avond met name naar voren kwam was het vertrouwen onderling, de herkenning, wegnemen van een drempel om er in de werkgroep open over te spreken. Ook was er sprake van persoonlijke ontwikkeling.

De vraag is gesteld of er inwoners zijn die willen deelnemen aan een klankbordgroep voor de doorontwikkeling van de financiële bestaanszekerheid in de gemeente Aalten. De inwoners reageerden hier positief op en gaven ook aan vertrouwen te hebben in de gemeente, dat de gemeente actief met dit advies aan de slag gaat.

In deze nota wordt bij een aantal voorstellen tevens verwezen naar het advies van de werkgroep. Het belang van dit voorstel wordt dan ook onderbouwd met de suggesties vanuit de inwoners.

Écht luisteren, empathie tonen, proactief handelen en handelen in de geest in plaats de letter van wet- en regelgeving.

Advies van Arm-lastig naar Arm-slag, september 2024

In het advies staan ook suggesties die betrekking hebben op het brede sociaal domein, dan wel de gehele gemeente. Deze suggesties worden dan ook daar neergelegd waar dit advies als handvat kan dienen om wijzingen binnen de gemeente door te voeren. Dit is onder andere bij het project cliëntondersteuning, project toegang, ontwikkeling sterke lokale teams, bij de totstandkoming van de kadernota van Laborijn en de samenwerking met de Woonplaats.

Het volledige advies is te vinden in bijlage 3. Onderstaand de kernthema's waarover suggesties zijn gedaan door de werkgroep.

De zeven kernthema's die uit de individuele gesprekken naar voren zijn gekomen:

- Communicatie & informatievoorziening
- Wonen
- Mobiliteit
- Kinderen
- Financiën & regelingen
- Eenzaamheid & isolement
- Perspectief

² Van Arm-lastig naar Arm-slag, 'vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebeleid', september 2024

2. Dit gaan we doen voor kinderen en jongeren

Uit onderzoek van het Nibud blijkt dat met name huishoudens met kinderen tekortkomen, zoals beschreven in de visie financiële bestaanszekerheid. Het advies vanuit het Nibud is: zet met het gemeentelijk armoedebelief in op huishoudens met kinderen.³ Hiervoor zijn wijzigingen in het huidige gemeentelijk armoedebelief nodig. In hoofdstuk 5 wordt de samenwerking met het onderwijs en de Gelijke Kansen Alliantie nader toegelicht in activiteiten die worden ondernomen.⁴

2.1. Voorstel voor aanpassingen kindpakket

Het kindpakket is bedoeld voor schoolgaande kinderen tot 18 jaar om mee te kunnen doen met educatie- en school gerelateerde activiteiten. Dit kan gebruikt worden voor de aanschaf van een fiets (van basis- naar voortgezet onderwijs) of voor zaken zoals gymkleding, schooltas en buitenschoolse activiteiten. De gemeente stelt vast welke kosten op welk moment of in welk schooljaar vergoed worden. De vraag om bewijsstukken is ook hier van toepassing. De huidige vergoeding bedraagt maximaal € 300,00 per kind per jaar.

Voorstel tot wijziging

De bedragen voor het kindpakket actualiseren en splitsen in twee verschillende doelgroepen:

- De doelgroep PO (4 – 11 jaar) een vergoeding van maximaal € 250,00 per kind
- De doelgroep VO (12 - 18 jaar) een vergoeding van maximaal € 350,00 per kind

De kosten van de overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs liggen vaak hoger. Er ontstaan meer indirecte schoolkosten, zoals de “vrijwillige” leerlingbijdrage voor buitenschoolse en verdiepende activiteiten. Maar ook moeten er vaak een laptop of andere specifieke leermiddelen aangeschaft worden. Dit rechtvaardigt een hogere vergoeding voor de doelgroep VO. Het aanleveren van bewijsstukken blijft gehandhaafd omdat het kindpakket specifiek bedoeld is voor educatie- en school gerelateerde activiteiten.

Criterium

Huishoudens met kinderen met een inkomen tot 120% van de Participatiewetnorm (netto excl. vakantiegeld). Als het inkomen hoger ligt dan de gehanteerde norm vindt er een draagkrachtberekening plaats. Daarnaast worden de vermogensgrenzen gehanteerd. De bijdrage wordt verstrekt nadat het bewijsstuk is aangeleverd.

Cijfers

	Aantal toekenningen aan huishoudens	Kosten
Q2 2023	78	€ 38.443
Q2 2024	84	€ 49.589

[Gegevens komen uit het dashboard SD] In deze bedragen zijn ook de zwemlessen meegenomen. We zien een lichte stijging in het aantal toekenningen ten opzichte van het jaar 2023.

2.2. Voorstel voor aanpassingen in de bijzondere bijstand

Tegemoetkoming studiekosten MBO

De kosten voor leermiddelen op het MBO verschillen per opleiding, maar liggen meestal tussen de € 500 en € 1.000 per jaar. Ouders van kinderen jonger dan 18 jaar op het MBO, die door de hoge kosten in de problemen dreigen te komen kunnen extra financiële ondersteuning aanvragen. Op basis van maatwerk kan er bijzondere bijstand toegekend worden in de vorm van een tegemoetkoming.

Landelijk kennen we het mbo-studentenfonds⁵ dat aangevraagd kan worden bij de school zelf (ook voor jongeren onder de 18 jaar).

³ Commissie Sociaal Minimum (30 juni 2023). *Een zeker bestaan. Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum.*

⁴ Handreiking: omgaan met armoede op school – Kennisbundel Schouders Eronder 2024

⁵ Mbo Studentenfonds, www.rijksoverheid.nl/wetten-en-regelingen/productbeschrijvingen/financiele-ondersteuning-uit-het-mbo-studentenfonds-aanvragen

Dit fonds is een regeling vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Daarnaast zijn de bedragen van het kindgebonden budget in 2024 fors verhoogd. In 2025 wordt het kindgebonden budget verder verhoogd. Deze financiële regelingen zien we dan ook als een voorliggende voorziening op de tegemoetkoming studiekosten MBO.

Voorstel ongewijzigde de tegemoetkoming studiekosten MBO

Het voorstel is om de inkomensondersteunende tegemoetkoming niet te verhogen omdat er ook landelijk regelingen zijn bijgekomen. Het is daarbij wel van belang dat de inwoner weet welke landelijke en gemeentelijke regelingen er zijn, hier sluit het voorstel voor het inzetten van de Voorzieningenwijzer (datgeldtvoormij.nl)⁶ op aan.

Criterium

Individueel maatwerk in de bijzondere bijstand is van toepassing. Huishoudens met kinderen jonger dan 18 jaar op het MBO en met inkomen tot 120% van de Participatiewetnorm (netto excl. vakantiegeld). Als het inkomen hoger ligt dan de gehanteerde norm vindt er een draagkrachtberekening plaats. Daarnaast worden de vermogensgrenzen gehanteerd.

Zwemlessen

Uit een onderzoek⁷ in de gemeente Aalten blijkt van 72,7% van de kinderen dat kan zwemmen 46,4% zwemdiploma A en B haalt. Met het behalen van het Nationaal Zwemdiploma A laat het kind zien een basisconditie te hebben en de basisvaardigheden te beheersen om op een veilige manier te bewegen en te recreëren in een zwembad zonder attracties. Een kind kan zich redden als het onverwacht in het water valt. Bij het Nationaal Zwemdiploma B kan het kind ook op een veilige manier bewegen en recreëren in een zwembad met attracties, zoals een (wildwater)glijbaan, een golfslagbassin en een stroomversnelling, zowel boven als onder water. Vanuit onze gemeentelijke regeling wordt alleen zwemles diploma A vergoed. We zien een lichte stijging in het aantal aanvragen voor zwemlessen, dit heeft onder andere te maken met aanvragen voor kinderen van statushouders die woonachtig zijn in de gemeente Aalten. Om de kosten voor diploma A en B te vergoeden is er een stijging in het budget bijzondere bijstand te verwachten.

Voorstel tot wijziging

Om kinderen tot 18 jaar de mogelijkheid te bieden om een zwemdiploma te halen wordt er gekozen om een vast bedrag toe te kennen wat in principe toereikend is voor diploma A en B. En om deze regeling te vereenvoudigen voor de inwoner wordt ervoor gekozen om het bedrag (inschrijfkosten, lesgeld en diploma kosten) rechtstreeks aan het zwembad te verstrekken die deze op de kaart van de deelnemer zet. Hierdoor halen we de administratieve last (indienen van facturen) voor de inwoner, het zwembad en de gemeente er tussenuit. In het jaar 2023 en tot op heden in 2024 is er door één volwassene gebruik gemaakt van deze regeling. Gezien het minimale gebruik door volwassenen is de wijziging dat volwassenen geen gebruik meer kunnen maken van deze regeling. Het inzetten op diploma A en B vinden we vanuit de gemeente belangrijk aangezien dit de zwemvaardigheid van kinderen vergroot. Het voorstel is om de vergoeding van zwemdiploma A en B voor de komende twee jaar te doen, in afwachting van de landelijke ontwikkelingen van het schoolzwemmen (de Tweede Kamer is voor herinvoering van het schoolzwemmen). De extra kosten komen ten laste van het budget bijzondere bijstand en zijn aanvullend op het kindpakket.

⁶ Hoofdstuk 8, voorstel 1, bladzijde 15

⁷ Raadsmededeling 33-2024 Inventarisatie zwemvaardigheid gemeente Aalten

Criterium

Vergoeding voor zwemdiploma A+B voor kinderen tot 18 jaar. Huishoudens met een inkomen tot 120% van de Participatiewetnorm (netto excl. vakantiegeld). Als het inkomen hoger ligt dan de gehanteerde norm vindt er een draagkrachtberekening plaats. Daarnaast worden de vermogensgrenzen gehanteerd.

Zwemdiploma A	Zwemdiploma A+B	Benodigd budget op basis van huidige cijfers
€ 912,50 per kind (incl. startpakket, diploma kosten en lesgeld per maand)	€ 1038,45 per kind (incl. diplomakosten en lesgeld)	Aantal kinderen in 2023: 38 Diploma A: € 34.675 - Diploma A+B: € 39.461 Meerkosten: € 4786,00

Dienstverleningsovereenkomst met Stichting Babyspullen

In juli 2024 is er een samenwerking met Stichting Babyspullen ontstaan op basis van een dienstverleningsovereenkomst. Het belang van deze stichting voor de inwoners is in gesprekken met diverse netwerkpartners (GRIP team, verloskundige en het maatschappelijk werk) benadrukt.

Stichting Babyspullen zet zich in om de effecten van armoede op baby's en jonge kinderen te verminderen. Zij zamelen in heel Nederland babyspullen in en vullen deze aan met nieuwe spullen. Daarmee maken zij babystartpakketten die zij schenken aan (aanstaande) ouders, hierbij gaat het om kleding, luiers, flessen/spenen e.d. Dit uitsluitend op indicatie van een hulpverlener.⁸

Als het gaat om babyspullen in de vorm van een bedje, commode en andere “grote spullen” is er een goede samenwerking met het Meedoenpact en Dorcas.

Deze dienstverleningsovereenkomst zetten we in 2025 voort. Het gaat om ongeveer 20 pakketten op jaarbasis (€ 80 per pakket). In 2025 kijken we samen met de Gelijke Kansen Alliantie of dit vanuit deze gelden bekostigd kan worden.

3. Dit gaan we doen om het meedoen te bevorderen

In onze nota Sociaal Domein 2021 staat als opgave: *Iedereen is van waarde en wij willen dat iedereen mee kan doen in de gemeente Aalten*. Dit kan meedoen zijn in de vorm van (vrijwilligers)werk, dagbesteding maar ook deelname aan sport en cultuur. Sport en cultuur zijn hierbij een bindmiddel, daarnaast is de eigen regie van de inwoner ook van belang. Voor deelname aan sport en cultuur kan de meedoenregeling ingezet worden, maar ook op andere terreinen. Aanvullend kennen we in de gemeente Aalten de mogelijkheid om kinderen deel te laten nemen via het Jeugdfonds Sport en Cultuur.

Een beleidsdoel vanuit de Rijksoverheid is inzetten op aan het werk blijven, maar werken moet ook lonen. Met ons huidige armoedebeleid richten we ons ook op de doelgroep boven de 120% van de Participatiewet-norm, namelijk door het toepassen van de draagkrachtberekening. Met deze draagkrachtberekening komt de inwoner mogelijk in aanmerking voor een gedeeltelijke vergoeding van de kosten.

Voorstel voor aanpassingen meedoenregeling

De meedoenregeling is een vergoeding om de inwoner mee te laten doen op sportief, cultureel, sociaal en educatief gebied, zowel voor volwassenen als kinderen. De werkwijze is nu dat we pas uitbetalen als de kosten gemaakt zijn en de bonnen zijn ingeleverd. Inwoners moeten zich hierdoor, als de tegemoetkoming besteed wordt in kleinere bedragen, steeds opnieuw melden totdat het maximumbedrag bereikt is. De inspanning die de inwoner en de medewerkers van de gemeente moeten verrichten, staat vaak niet in verhouding tot het bedrag dat ermee gemoeid is. Effect is dan ook dat inwoners zich niet altijd melden een tegemoetkoming mogelijk is. Er is in januari 2024 een afstudeeronderzoek⁹ afgerond rondom de meedoenregeling. Hieruit wordt duidelijk dat in 2022 8,9% van het totaal toegekende bedrag niet is verzilverd en in 2023 13,6 %.

⁸ Stichting babyspullen, Omdat elk kind recht heeft op een eerlijke start! www.stichtingbabyspullen.nl

⁹ Adviesrapport 'Meedoen in Aalten: van regeling naar arrangement' Afstudeeronderzoek Saxion, Heike Stulp, januari 2024

Voorstel tot wijziging

Indexatie van het bedrag voor kinderen en volwassenen.

Vergoeding voor inwonende kinderen tot 18 jaar € 250,00

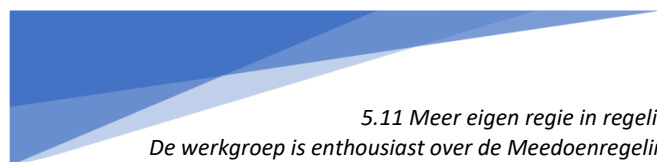
Vergoeding voor 18 jaar en ouder € 175,00

Deze bedragen zijn de afgelopen jaren niet geïndexeerd en daarnaast is er sprake van een voorgenomen btw-verhoging per 2025 op diverse (sport) activiteiten waardoor ook de kosten voor de inwoner toenemen. We vinden het meedoen van kinderen extra belangrijk en willen deze vergoeding dan ook extra verhogen ten opzichte van de vergoeding voor volwassenen.

We vinden dat elke inwoner in Aalten mee moet kunnen doen op welke wijze dan ook, als er een toekenning is verzonden betekent dat de inwoner in aanmerking komt. Dus het bedrag na toekenning rechtstreeks uitbetalen aan de inwoner. Het

inleveren van bewijsstukken heeft geen meerwaarde meer aangezien er niet gekeken wordt waar het bedrag aan uitgegeven wordt (telefoonrekening of internet is al voldoende om de meedoenregeling uitbetaald te krijgen). De

meedoenregeling is wel bedoeld om sportief, sociaal, cultureel of op educatief gebied mee te kunnen doen, hier gaan we in het gesprek met de inwoner op sturen. Aanvullend sturen we een flyer mee met initiatieven die we in de gemeente Aalten hebben als het gaat om gezondheid en meedoen (in afstemming met plan van aanpak GALA van de gemeente Aalten).

5.11 Meer eigen regie in regelingen

De werkgroep is enthousiast over de Meedoenregeling. Het geld mag naar eigen inzicht worden besteed in het kader van meedoen en dat doet iedereen op een andere manier. Binnen de werkgroep kennen de meesten (inmiddels) de regeling en maken er dankbaar gebruik van. De werkgroep moedigt aan om ook bij andere regelingen meer ruimte te bieden voor eigen regie.

Advies van Arm-lastig naar Arm-slag, september 2024

	Aantal toekenningen aan huishoudens	Kosten
Q2 2023	275	€ 87.511
Q2 2024	303	€ 91.919
Q4 2023	399	€ 126.080
Q4 2024	nog niet bekend, stijging van het aantal aanvragen is in Q2 zichtbaar.	-

[Gegevens komen uit het dashboard SD]

Schatting van de meerkosten

De meerkosten komen naar schatting uit rond de € 25.000 per jaar en kunnen binnen de begroting 2025 (en verder) worden gedekt.

	Schatting van het aantal toekenningen in 2025	Bedrag (schatting)	Kosten (schatting)	Begroting 2025
Kinderen < 18 jaar	270	€ 250,00	€ 67.500	
Volwassenen	450	€ 175,00	€ 78.750	
Totaal			€ 146.250	€ 191.955

In 2025 gaan we de meedoenregeling in relatie tot het Jeugdfonds Sport en Cultuur nader onderzoeken. Het Jeugdfonds Sport en Cultuur is een aanvulling op onze meedoenregeling en dan specifiek voor kinderen. Een deel van de gelden voor armoedebestrijding wordt besteed aan het Jeugdfonds Sport en Cultuur, in de vorm van een subsidie. Het voordeel van dit Jeugdfonds is dat de contributie rechtstreeks betaald wordt aan de cultuur/sport vereniging, dus zorgt voor weinig administratieve lasten voor de inwoner en we weten waar het aan besteed wordt. Voor 2025 verandert er niets aan deze subsidie (samenwerking), maar gaan we hierover verder in gesprek hoe dit vorm te geven voor 2026 en verder.

4. Dit gaan we doen om meer inwoners te bereiken

Het aanvragen van regelingen is soms lastig, denk aan beperkte basisvaardigheden of digitale vaardigheden. Extra aandacht en ondersteuning is hierbij wenselijk, zoals het vereenvoudigen (verminderen) van de aanvraagprocedures maar ook het ondersteunen van de inwoners (voorafgaand en tijdens de aanvraag). In het regeerprogramma van Kabinet Schoof¹⁰ is er extra aandacht voor de werkende armen door het inzetten op een proactieve benadering.

Het gelijktijdig beoordelen van meerdere inkomensondersteunende regelingen

Onze werkwijze is erop ingericht dat, als we weten dat een inwoner aan de financiële criteria voldoet, er direct beoordeeld wordt of hij ook voor andere regelingen/vergoedingen uit het armoedebelief in aanmerking kan komen.

Proactieve benadering

Bij de meeste huishoudens, die gebruik maken van het armoedebelief, is er sprake van een langer durende of zelfs blijvende situatie. Vaak kan de inwoner een jaar later opnieuw in aanmerking komen voor een inkomensondersteunende regeling. We gaan als gemeente proactief een nieuwe beoordeling doen aan de hand van bekende gegevens. Wanneer we voldoende van de inwoner weten volgt er een ambtshalve toekenning.

Inzetten op het terugdringen van niet gebruik

Dit is ook een beleidsdoel vanuit de Rijksoverheid¹¹, maar “niet-gebruik” blijft moeilijk te meten. Lokaal willen we hier op inzetten door het gesprek met de inwoner aan te gaan (ook als inwoners vanuit een andere rol contact hebben met de gemeente, bijvoorbeeld vanuit de Wmo). De netwerkpartners zijn belangrijk om de inwoners te informeren op en te ondersteunen bij het aanvragen van de gemeentelijke regelingen. Het ‘opleiden’ van andere consulenten en netwerkpartners is belangrijk. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de signaleringskaart.¹²

De communicatie van de gemeente op het gebied van armoedebelief kan op een aantal fronten worden verbeterd. Inwoners die de stap zetten om hulp te vragen, doen dat niet voor niets. Vaak staat het water hen financieel al aan de lippen. Door stress, schaamte of trots kloppen zij niet eerder aan. Ook onwetendheid speelt hierin een grote rol. Voor lang niet iedereen is duidelijk welke regelingen er zijn en waar men recht op heeft. In deze paragraaf doet de werkgroep enerzijds suggesties hoe de communicatie tussen gemeente en inwoners kan worden verbeterd, en anderzijds hoe de informatievoorziening kan worden geoptimaliseerd.

Advies van Arm-lastig naar Arm-slag, september 2024

Voorstel tot wijziging

Het inzetten van een regelingencheck (DatGeldtVoorMij.nl van de Voorzieningenwijzer). Inwoners kunnen zelf of samen met een netwerkpartner/hulpverlener een check doen op welke gemeentelijke regelingen men aanspraak kan maken. Dit blijkt tevens uit het advies dat het inzetten op laagdrempelige en begrijpelijke communicatie van groot belang is.¹³ Aanvullend kan er ook een check gedaan worden voor de zorgverzekering en de energieleverancier, dit staat los van de gemeentelijke inkomensondersteunende regelingen. In de regionale samenwerking zijn er meer gemeenten binnen de Achterhoek die gebruik gaan maken van deze voorziening.

¹⁰ Regeerprogramma Kabinet Schoof, Belangrijke maatregelen voor het sociaal domein, Stimulansz, 16 september 2024

¹¹ Wetsvoorstel Proactieve dienstverlening

¹² Signaleren, bespreekbaar maken en doorverwijzen bij geldzorgen, Schouders Eronder, Hogeschool Utrecht, april 2023, bladzijde 9 t/m 13

¹³ Hoofdstuk 1 Communicatie & informatievoorziening en suggestie 5.1, Advies Van Arm-lastig naar Arm-slag, ‘vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebelief’, september 2024

De omgekeerde toets vanuit de verordening sociaal domein meer aandacht geven in de beoordeling. Meer uitgaan van vertrouwen in plaats van wantrouwen¹⁴, dit ligt in de lijn met de ontwikkelingen rondom de Participatiewet in Balans.¹⁵ Met dit programma wil het kabinet mensen een voldoende en zeker bestaansminimum bieden en hen stimuleren deel te nemen aan de samenleving. De nieuwe wet is eenvoudiger en biedt passende ondersteuning met heldere rechten en plichten. Hiervoor is een cultuuromslag nodig in de hele keten: van ‘denken in systemen’ naar ‘er zijn voor mensen’. Dit wordt nog eens benadrukt in het advies van de inwoners in het onderdeel communicatie (zie kader).

5. Dit gaan we nog meer doen

Voorstel voor aanpassingen individuele inkomenstoelag

De individuele inkomenstoelag (IIT) is een toeslag voor de inwoner die drie jaar of langer moet rondkomen van een laag inkomen. Deze aanvraag kan één keer per jaar ingediend worden.

De individuele inkomenstoelag wordt uitgevoerd door Laborijn.

Voorstel tot wijziging

Indexeren van de bedragen en harmoniseren met de bedragen van de gemeente Doetinchem (uitvoeringsorganisatie is bij beide Laborijn).

- a. € 499 een alleenstaande;
- b. € 693 een alleenstaande ouder;
- c. € 710 gehuwden of samenwonenden.¹⁶

Inhoudelijke criteria aanpassen in de Verordening sociaal domein 2025:

- *een inkomensgrens van 120% + een marginale overschrijding*

In 2025 wordt er ingezet op het actief benaderen van de inwoners die mogelijk recht hebben op de individuele inkomenstoelag (terugdringen niet-gebruik). Dit heeft gevolgen voor het budget vanaf 2025. Het betreft een langdurig kwetsbare doelgroep met weinig tot geen zicht op uitstroom. Het inzetten op deze doelgroep zorgt voor ruimte in het besteedbaar inkomen van de inwoner¹⁷.

Door toename van het aantal aanvragen en de indexering van de bedragen zal er een stijging zijn in de kosten.

Jaar	Budget	Aantallen	Raming kosten
2024	€ 100.000	Schatting totaal 184	€ 100.000
2025	€ 100.000	Schatting 184 + 53 (nog actief te benaderen inwoners)	€ 125.000 Schatting op basis van de aantallen en de geïndexeerde bedragen.

¹⁴ Suggestie 6.1 en 6.3, Advies Van Arm-lastig naar Arm-slag, ‘vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebelief’, september 2024

¹⁵ Kamerbrief 25 juni 2024, derde voortgangsrapportage aanpak geldzorgen, armoede en schulden, Wetsvoorstel Participatiewet in balans | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

¹⁶ Indexatie 2024

¹⁷ Suggestie 5.11, Advies Van Arm-lastig naar Arm-slag, ‘vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebelief’, september 2024

6. Activiteiten rondom financiële bestaanszekerheid

Activiteit	Wat gaan we doen	Betrokkenen
Vereenvoudigen formulieren en aanleveren bewijsstukken	De laatste jaren zijn de formulieren (digitaal en op papier) al vereenvoudigd en samengevoegd (één formulier voor meedoenregeling en kindpakket) Aanvullend kijken we welke bewijsstukken aangeleverd moeten worden en welke achterwege kunnen blijven.	Ervaringsdeskundigen, consultants sociaal domein, communicatie, meeleesgroep, kwaliteitsmedewerker, beleidsmedewerker.
Persoonlijk contact met de inwoner¹⁸ <i>Daarbij zijn van belang bejegening, juiste informatievoorziening, vertrouwen, professioneel en stress sensitief handelen en empathisch vermogen.</i>	In deze gesprekken (tijdens een huisbezoek of op het gemeentekantoor) zal «rondkomen» een belangrijk onderwerp van gesprek zijn. Hierdoor wordt breed gekeken naar de mogelijkheden die ons armoedebelief en de schuldhulpverlening bieden. Ook de verbinding met de andere domeinen is van belang. Tijdens alle gesprekken met de inwoner door consultants sociaal domein (Wmo, Jeugd, Schuldhulpverlening) worden er vragen gesteld (gesignaleerd ¹⁹) over het inkomen/rondkomen en wordt het waar nodig besproken met de collega met de desbetreffende expertise.	Consultanten sociaal domein. In relatie tot de ontwikkeling van sterke lokale teams. ²⁰ Geloof in mij. Veel leden uit de werkgroep kampen met een zeer laag zelfbeeld. Complimenten worden gewantrouwd en kritiek of afwijzing bevestigen hun lage zelfbeeld en komen heel hard binnen. Houd hier rekening mee: neem inwoners serieus als ze om hulp vragen en denk met ze mee. Niet alles kan, maar toon begrip en geduld. Hulp vragen was al een heel grote stap en vaak is vanuit de kindertijd het vertrouwen in de ander al ernstig beschadigd geraakt. Niets is zo helend dan te ervaren dat iemand oprecht in je gelooft. Belangrijk hierbij is dat dit niet eenmalig is of afhankelijk van de persoon die je toevallig treft, maar dat dit een stabiele basishouding is. “Eenzaamheid voelt voor mij veiliger dan een confrontatie met het oordeel van de buitenwereld. Mijn conrector op school was de eerste die mij uit mijn isolement wist te halen. Jij moet mee op deze excursie, want ik wil jou niet kwijt. Jij bent belangrijk voor mij. Kon de gemeente maar zoals mijn conrector zijn. <i>Advies van Arm-lastig naar Arm-slag, september 2024</i>
Verstevigen kennis over armoede en schulden bij netwerkpartners²¹	Door netwerkpartners met elkaar te verbinden ²² en ook kennis mee te geven over het signaleren, herkennen en bespreekbaar maken van armoede en schulden. Daarnaast ook wat het aanbod (zowel voorliggend als op gemeentelijk niveau) in Aalten is als het gaat om deze problematiek.	Sociale basis (alle netwerkpartners). ²⁴ De gemeente heeft een faciliterende en verbindende rol.

¹⁸ Hoofdstuk 1 Communicatie & informatievoorziening, Advies Van Arm-lastig naar Arm-slag, ‘vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebelief’, september 2024

¹⁹ Signaleren, bespreekbaar maken en doorverwijzen bij geldzorgen, Schouders Eronder, Hogeschool Utrecht, april 2023, signaleringskaart, bladzijde 9 t/m 13

²⁰ Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 en Rapport Zien, luisteren en helpen, Sociaal Cultureel Planbureau, 2024

²¹ Suggestie 4.2 Advies Van Arm-lastig naar Arm-slag, ‘vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebelief’, september 2024

²² Rapport Zien, luisteren en helpen, Sociaal Cultureel Planbureau, 2024, Hoofdstuk 5, Bereik organiseren in de lokale dienstverlening

²⁴ Suggestie 7.6, Advies Van Arm-lastig naar Arm-slag, ‘vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebelief’, september 2024

	Uit gesprekken met de netwerkpartners is gebleken dat hier een behoefte aan is dat dit verstevigd kan worden. De eerste stap is een bijeenkomst <i>Brede Blik op gezondheid</i>²³ met als onderwerp bestaanszekerheid.	Huisartsen, thuiszorgorganisaties e.d.
Samen met de inwoners en netwerkpartners werken aan de aanpak van armoede ²⁵	De menselijke maat nog beter benutten bij de uitvoering van het armoedebelief, dit kan alleen in samenwerking met de inwoners.²⁶ Het opzetten van een klankbordgroep vanuit de werkgroep inwoners die betrokken zijn geweest bij het advies aan de gemeente.²⁷ Het organiseren van ontmoetingen tussen inwoners en netwerkpartners.	Werkgroep herijking armoedebelief (inwoners), Meedoenpact en sociale basis (netwerkpartners).
GRIP team verstevigen	In de samenwerking rondom geldzaken is het GRIP team een passende dienstverlening. Ook een aantal netwerkpartners weten het GRIP team te vinden en zijn hier tevreden over. Het GRIP team kan meer bekendheid krijgen bij zorgorganisaties, huisartsen e.d. Hier gaan we dan ook op inzetten.	GRIP team, communicatie, netwerkpartners.
Voorlichtingen op scholen <i>Armoede bestrijden is geen opdracht van het onderwijs, maar is wel een belangrijk thema in het streven naar gelijke kansen. Dit komt ook terug in de Lokale Educatieve Agenda. De scholen hebben dus met name een informerende rol.</i>	PO: reeds bestaande contacten met het basisonderwijs (OT, Ib'er) handvaten te geven om het onderwerp armoede en schulden te signaleren en bespreekbaar te maken. Aansluitend te weten wie er ondersteuning kan bieden²⁸. VO: Voorlichtingen organiseren voor 16- tot 18-jarigen in samenwerking met het Preventie Platform Jeugd.	Basisscholen en voortgezet onderwijs, OT, Preventie Platform Jeugd
Voorlichting nieuwkomers <i>Er wordt door de gemeente in samenwerking met Figulus een welkomstavond georganiseerd.</i>	Nieuwkomers in de gemeente Aalten informeren over de ondersteunende mogelijkheden.	Gemeente, Figulus, GRIP

²³ Tweejaarlijks georganiseerd in samenwerking met Proscop

²⁵ Armoede doorbreek je niet alleen, Gids voor het organiseren van ontmoetingen die niet automatisch plaatsvinden, juni 2024

²⁶ Suggestie 2.1 Wonen, Advies Van Arm-lastig naar Arm-slag, 'vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebelief', september 2024

²⁷ Wetsvoorstel: Wet versterking participatie op decentraal niveau

²⁸ Suggestie 1.2.4 en 4.2, Hoofdstuk 4 Kinderen, Van Arm-lastig naar Arm-slag, 'vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebelief', september 2024

	Er loopt een onderzoek (gemeente, Figulus) wat de mogelijkheden zijn om nieuwe inwoners persoonlijk te benaderen. ²⁹ Vanuit de inburgeringswet: Dit is in de lijn met het financieel ontzorgen. In samenwerking met Laborijn, BvFO en Figulus de voorlichting vormgeven.	BvFO, Figulus en Laborijn
Verbinding met de Gelijke Kansen Alliantie	Bijeenkomst voor dit netwerk organiseren met het onderwerp financiële bestaanszekerheid. Samenwerken om gelijke kansen voor opgroeiende kinderen te vergroten. ³⁰ Samenwerking met Stichting Babyspullen.	Intern begeleiders op scholen, het ondersteuningsteam Jeugd, GGD en de bibliotheek. Stichting Babyspullen, netwerkpartners.
Vroegsignalering schuldhulpverlening intensiveren³¹	Preventie en vroegsignalering van (beginnende) schulden intensiveren. Convenant vroegsignalering met vaste lasten partners actualiseren.	Woningcorporaties en particuliere verhuurders, zorgverzekeraars, energieleveranciers, Vitens, Laborijn, Sensire, Figulus, OT, Humanitas, werkgevers, onderwijs, huisartsen en bewindvoerders.
Schuldenbewinden in relatie tot het verstrekken van bijzondere bijstand analyseren	Veel inwoners met een schuldenbewind ontvangen bijzondere bijstand (via bewindvoerders) maar zijn in het kader van de SHV niet bij ons bekend. Het tarief voor schuldenbewind is hoger dan voor toestandsbewind. We gaan onderzoeken of inwoners nog schulden hebben en zo ja en als ze niet bij ons bekend zijn, naar ons toe te bewegen. Bewindvoerders die niet actief (willen) meewerken, ontvangen dan niet meer het hogere tarief. Het doel is dus meerledig.	Bewindvoerders-(kantoren)
Ontwikkeling basisvaardigheden <i>Om het meedoen van inwoners te bevorderen en het niet-gebruik terug te dringen is het inzetten op kunnen lezen, schrijven, rekenen en het hebben van digitale vaardigheden van belang.</i>	Dit doen we door het geven van voorlichtingen in het herkennen en signaleren en informatie te verstrekken over welk aanbod er is. Voor consulenten en hulpverleners kan er gebruik gemaakt worden van de wegwijzer. ³²	Lokale werkgroep ontwikkeling basisvaardigheden/laaggeletterdheid: Bibliotheek, Figulus, Laborijn, Stichting Lezen en Schrijven en de gemeente. In samenwerking met de regionale werkgroep.

²⁹ Suggestie 2.8, Hoofdstuk 2 Wonen, Van Arm-lastig naar Arm-slag, 'vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebelid', september 2024

³⁰ Suggestie 4.1, Hoofdstuk 4 Kinderen, Van Arm-lastig naar Arm-slag, 'vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebelid', september 2024

³¹ Suggestie 5.6, Hoofdstuk 4 Kinderen, Van Arm-lastig naar Arm-slag, 'vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebelid', september 2024

³² Wegwijzer Laaggeletterdheid, 2022 (wordt geactualiseerd in 2025)

Verstevigen omgekeerde toets in de lijn met de Verordening sociaal domein 2024	Doorontwikkelen en nog meer verankeren van deze werkwijze in onze dienstverlening.	Sociaal domein breed
Het contact met de werkgevers als het gaat om armoede en schulden.	Hiervoor zal ook de kennisbasis rondom rondkomen ³³ bij werkenden versterkt moeten worden, onder andere door informatievoorziening.	Werkgevers, Laborijn, WSPA.
Verbinding met plan van aanpak GALA gemeente Aalten <i>terugdringen van gezondheidsachterstanden</i>	In samenwerking met het project 'ontdekkend bewegen' kijken naar de mogelijkheden om inwoners te bereiken die gebruik maken van de meedoenregeling.	Project Ontdekkend Bewegen
Het advies 'van Arm-lastig naar Arm-slag' meenemen in de ontwikkeling van de kadernota van Laborijn	Laborijn is als werk-leerbedrijf een belangrijke partner, in het opstellen van de kadernota worden de suggesties uit het advies dan ook meegenomen.	Laborijn, gemeente

7. Monitoring

Monitoring van het armoedebelief is van belang om het effect van de gemeentelijke regelingen te kunnen meten. In 2018 is er voor het laatst binnen onze gemeente een minima effectrapportage (MER) uitgevoerd door het Nibud. Met deze rapportage wordt inzichtelijk gemaakt wat de effecten zijn van gemeentelijke regelingen op het huishoudbudget van verschillende groepen inwoners. Het voorstel is dan ook om in 2025 opnieuw een MER of ander effect-onderzoek te laten uitvoeren. Uit deze 0 meting moet duidelijk worden waar kansen en mogelijkheden liggen om de financiële bestaanszekerheid verder door te ontwikkelen.

Aanvullend op bovenstaand onderzoek worden de suggesties vanuit het advies van de werkgroep 'van Arm-lastig naar Arm-slag' meegenomen in de doorontwikkeling vanaf 2025. En aansluitend starten we met een klankbordgroep met inwoners (deelnemers aan de werkgroep 'van ervaringskennis naar een nieuw armoedebelief'). Om zo ook de impact van het beleid op de inwoners te monitoren.

³³ Versterken kennisbasis rondkomen bij werkenden | Hogeschool Utrecht (hu.nl) (p. 26)

8. Overzicht voorstellen en financiële consequenties

Schematische weergave voorstellen met ingang van 1 januari 2025

Regeling of onderwerp		Voorstel tot wijziging	Meerkosten op jaarbasis (structureel en incidenteel)	Dekkingsvoorstel
1	Terugdringen niet-gebruik	Datgelddvoormij.nl (Voorzieningenwijzer) aanschaffen	Meerkosten structureel: € 9.000	Restant budget Wmo, JZ, Part beleid 2025 en verder, zoals aangegeven in "inhoudelijke ontwikkelingen met financiële impact begroting 2025" Er ligt een voorstel vanuit de regiogemeenten om dit vanuit de Regionale IZA/GALA middelen te bekostigen.
2	Kindpakket	De doelgroep PO (4 – 11 jaar): € 250,00 De doelgroep VO (12 - 18 jaar): € 350,00	Budgettair neutraal	
3	Zwemlessen	Kosten diploma A + B: € 1038,45 per kind (incl. diplomakosten en lesgeld)	Meerkosten structureel: € 4.786 Kosten komen ten laste van het budget bijzondere bijstand.	€ 10.000 over te hevelen van chronisch zieken naar budget bijzondere bijstand
4	DVO Stichting Babypullen	DVO verlengen voor 20 aanmeldingen op jaarbasis. € 80 per pakket (twee pakketten per kind)	Meerkosten structureel: € 3.200 Kosten komen ten laste van het budget bijzondere bijstand.	Zie dekkingsvoorstel onder 3.
5	Meedoenregeling	Vergoeding voor inwonende kinderen tot 18 jaar € 250,00 Vergoeding voor 18 jaar en ouder € 175,00	Meerkosten structureel: € 25.000	Kosten vanuit het budget Meedoenregeling, is ruimte binnen het budget.
6	Jeugdfonds Sport en Cultuur	Subsidiebedrag voor 2025 verhogen naar € 20.000	Meerkosten incidenteel voor 2025: subsidiebedrag verhogen met € 5.000	Budget van € 5.000 overhevelen vanuit Meedoenregeling, toelichting in Najaarsnota.
7	Individuele inkomensvoorslag	Indexatie bedragen: € 499 alleenstaande; € 693 alleenstaande ouder; € 710 gehuwden of samenwonenden	Meerkosten structureel schatting: € 25.000	Betreft een begrotingswijziging Laborijn in 2025.
8	Monitoring	Uitvoeren monitoringsonderzoek (0-meting) Kosten geschat op € 40.000	Monitoring	Start eind 2024, kosten dekken uit restant budget Wmo, JZ, Part beleid 2024
9	Uitvoering geven aan de activiteiten en doorontwikkeling van de financiële bestaanszekerheid	Zie voor concrete activiteiten het overzicht in hoofdstuk 6 en 9.	PM, geen schatting mogelijk	

9. Doorontwikkeling financiële bestaanszekerheid

De doorontwikkeling van de financiële bestaanszekerheid vindt plaats door een deskundige effectmeting (0-meting) van het huidige gemeentelijk armoedebelief. Anderzijds door in gesprek met de inwoners te blijven (klankbordgroep) over de impact van het gemeentelijk armoedebelief. Onderstaand staan een aantal zaken die we in 2025 gaan onderzoeken, maar dit is geen uitputtende lijst.

➤ Meedoenregeling en Jeugdfonds Sport en Cultuur³⁴

De meedoenregeling kan bijdragen aan het terugdringen van gezondheidsachterstanden en het stimuleren van mentale gezondheid (vanuit ontmoeting, meedoen en een gezonde leefomgeving) zoals opgenomen in het GALA Plan van Aanpak 2023-2026 van de gemeente Aalten. Vanuit dit plan van aanpak zal er gekeken worden naar waar we specifiek op gaan inzetten. Dit heeft te maken met gedragsverandering maar ook met de initiatieven die we al in de gemeente Aalten hebben (zoals de beweegmakelaar). Hoe verbinden we deze initiatieven met de meedoenregeling.

In 2025 gaan we de meedoenregeling in relatie tot het Jeugdfonds Sport en Cultuur nader onderzoeken. Het Jeugdfonds Sport en Cultuur is een aanvulling op onze meedoenregeling en dan specifiek voor kinderen. Een deel van de gelden voor armoedebestrijding wordt besteed aan het Jeugdfonds Sport en Cultuur, in de vorm van een subsidie. Het voordeel is dat de contributie rechtstreeks uitbetaald wordt aan de cultuur/sport vereniging waarvoor het bedoeld is en laagdrempelig is voor de inwoners.

➤ Gemeentepolis Menzis

In 2025 onderzoeken of de gemeentepolis nog een doeltreffende regeling is voor onze doelgroep.³⁵ Hercontroles uitvoeren op inkomensnormen en daarnaast in gesprek met de inwoner over het zorgverbruik.

➤ Kostensoorten bijzondere bijstand³⁶

Onderzoek naar de specifieke kostensoorten van bijzondere bijstand. Positief kritisch kijken naar de kostensoorten die vanuit de bijzondere bijstand verstrekt worden.

Vanuit schuldhulpverlening kijken naar het schuldenbewind in relatie tot de bijzondere bijstand.

➤ Vervoer

In het advies onder het hoofdstuk Mobiliteit komen een aantal suggesties naar voeren met betrekking tot het OV, bijvoorbeeld een kortingskaart of OV kaartjes voor minima.³⁷ In 2025 met de doorontwikkeling van de financiële bestaanszekerheid gaan we nader onderzoeken wat rondom vervoer (lokaal en regionaal) de mogelijkheden in zijn.

³⁴ Suggestie 5.11, Financiën, Advies Van Arm-lastig naar Arm-slag, 'vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebelief', september 2024

³⁵ Suggestie 5.3, Financiën, Advies Van Arm-lastig naar Arm-slag, 'vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebelief', september 2024

³⁶ Suggestie 2.4, 3.1 en 5.4, Advies Van Arm-lastig naar Arm-slag, 'vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebelief', september 2024

³⁷ Suggestie 3.2 en 3.6, Advies Van Arm-lastig naar Arm-slag, 'vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebelief', september 2024

Bijlagen

Bijlage 2. Visie financiële bestaanszekerheid, juni 2024

Bijlage 3. Advies: Van Arm-lastig naar Arm-slag, 'vanuit ervaringskennis naar nieuw armoedebelid', september 2024